

Утворення жіночих імен від імен чоловічих здійснювалося за допомогою додавання закінчення -а і переведенням названих утворень до іншого типу відмінювання. Причиною такого явища, як вважає М. Сенів, було суворе дотримання законів церкви. Очевидно, в день, коли народжувалася дівчинка, у святцях не було жіночого імені, тому новонародженій давали чоловіче ім'я у фемінізованій формі [3, с.137]. Причинами появи великої кількості парних календарних імен криються в потребах дуже віддалених від нас часів. Перша – це потреба розширення списку імен, яких у святцях XII-XIV ст. було дуже мало. Друга причина – у церковних календарях імена святих великомучеників були записані то в родовому, то в називному відмінках, а форма називного відмінка багатьох жіночих імен (Марія) схожа на форму родового відмінка багатьох чоловічих імен (Зеновія). Ці чоловічі імена неосвіченими попами з глибокої провінції сприймалися як жіночі. Спочатку в рукописних, а пізніше і в друкованих церковних календарях список жіночих імен поповнювався і розширювався за рахунок чоловічих імен у формі родового відмінка. Наступною причиною було очікування батьками народження сина, а коли народжувалася дочка – то і називали її чоловічим ім'ям.

Отже, жіночий іменник «більш схильний до перемін моди» [2, с. 204], яка диктує популярність того чи іншого імені. Серед чоловічих переважають традиційні та класичні імена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинська Г. В. Особливості жіночого іменника. / Г. В. Бачинська // Укр. пропріальна лексика. – К., 2000. – С. 7-12.
2. Свистун Н.О. Динаміка антропонімікону м. Тернополя XIX-XX ст. / Н. О. Свистун – Тернопіль; Крок, 2011. – 306 с.
3. Сенів М.И. Украинская антропонимия XIV-XVIII вв. (женские именованья): Автореф. дис. ...канд.. філол.. наук. / М. И. Сенів – Ужгород, 1986. – 16 с.

Вівчар Т.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

СТИМУЛЮЮЧА РОЛЬ ОЦІНОК У ШКОЛЯРІВ

Відомий педагог XX століття С. Френе заявляв: «Ніхто – ні дитина, ні дорослий – не любить, щоб за ним наглядали і карали, це завжди сприймається як зазіхання на їхню гідність, особливо, коли це відбувається привселюдно». «Покарання оцінкою принижує як учня, так і вчителя. До того ж ніколи не досягається бажаної мети, бо це останній засіб» [4, с. 23–24].

Оцінки – кількісні показники якості результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Вони повинні охоплювати всі аспекти навчально-пізнавальної діяльності, мають бути повними, справедливими, обґрунтованими і об'єктивними. На думку В. Ягупова, «в кожного учня з кожною оцінкою пов'язані певні переживання: він аналізує, обмірковує її; інколи йому здається, що ця оцінка несправедлива, тому в нього може виникнути негативний емоційний стан. Обов'язок педагога – обґрунтувати оцінку і довести до розуміння учня» [5, с. 414].

Оцінка навчальних досягнень учнів виконує такі функції: контролюючу, навчальну, діагностико-коригуючу, стимулююче-мотиваційну, виховну. Вплив оцінки на навчальну активність школярів досліджували Ш. Амонашвілі, Б. Ананьєв, О. Савченко, В. Сухомлинський та інші. На їхню думку, оцінка є засобом мотивації навчальної діяльності. Вчені В. Семиченко та В. Заслуженюк вважають, що вчитель при оцінюванні повинен звертати увагу не лише на знання, уміння і навички, а й на життєві обставини, оскільки вони в окремих випадках можуть суттєво впливати на результати навчання. Також неправильним є те, що вчителі використовують оцінку як засіб виховання (ставлять двійку за погану поведінку на уроці).

Мета статті – охарактеризувати роль оцінки як засобу стимулювання для школярів.

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні педагоги «відмовляються від звичайних форм спонукання до учіння за допомогою оцінок. Адже оцінка є показником того, що зміг досягти кожен учень, а постійна увага до оцінки з боку батьків чи вчителів впливає на бажання учня соціально утвердити себе, довести свою інтелектуальну спроможність. Однак вченими доведено, що мотиви діяльності школяра, зокрема пізнавальної, є найбільш вагомим фактором його розвитку. Тут іде мова про бажання здобути глибокі знання, про інтерес до навчання, про потребу стати висококваліфікованим спеціалістом, а про цілеспрямованість у здобутті певної професії тощо. Саме тому майстром педагогічної праці вважається той вчитель, що зміг «перевести» стимули у мотиви навчальної діяльності» [1, с. 16].

Оцінки в загальноосвітніх школах найчастіше виставляються за домашнє завдання. Тому педагогом стає важко виявити прогалини у знаннях школярів з кожного предмета. Але учень у свою чергу усвідомлює, що він не може рухатися далі, оскільки це не дозволяє зробити рівень його знань. Якщо учню не надати своєчасної допомоги, він поступово здобуде «тавро» слабкого, невстигаючого. Оцінка перестане стимулювати пізнавальну діяльність школяра.

На думку Л. Петренко, «до важливих педагогічних умов ефективного використання оцінки можна віднести: систематичне здійснення контролю; повноту інформації про оцінку; диференціацію й індивідуалізацію контролю; врахування індивідуальних особливостей кожного учня; щире співпереживання» [1, с. 16]. Вчений вважає, що контроль, який застосовується при використанні стимулюючої оцінки, служить для визначення досягнень і успіхів учня в навчальній діяльності, дозволяє

своєчасно виявити недоліки і помилки, надати йому допомогу в усуненні прогалин у знаннях. Лише у такому випадку контроль створить необхідні умови для використання стимулюючих оцінок. Зміниться й самооцінка власної діяльності учня: вона спонукатиме його до самоосвіти, самовдосконалення і самовиховання, сприятиме розвитку самокритичності, високої вимогливості до себе, почуття відповідальності.

«Використання стимулюючої оцінки на всіх етапах здійснення навчально-пізнавальної діяльності та постійний контроль привчають учнів завжди готуватися до занять. Це сприяє оволодінню та вдосконаленню відповідно до стандартів освіти певних знань, умінь та навичок, опануванню нових методів і прийомів, змушує обирати раціональні шляхи вирішення поставлених пізнавальних завдань» [1, с. 16].

Великого значення стимулюючій ролі оцінки в навчальній діяльності учнів надавав В.О. Сухомлинський. Він писав: «...я ніколи не ставив незадовільної оцінки, якщо учень не міг через ті чи інші умови, обставини опанувати знання. Ніщо так не пригнічує дитину, як усвідомлення безперспективності: все, я ні на що не здатний. Зневіра, пригніченість – ці почуття позначаються на всій розумовій праці школяра, його мозок ніби ціпеніє. Тільки світле почуття оптимізму є цілющим струмком, який живить річку думки. Безрадісність, пригніченість приводять до того, що підкоркові центри, які відають емоційними імпульсами, емоційним забарвленням думки, перестають спонукати розум до праці, навпаки, вони мовби сковують його. Я завжди прагнув того, щоб учень вірив у свої сили. Якщо учень хоче знати, але не може, треба допомогти йому зробити хоч би маленький крок уперед, і цей крок стане джерелом емоційного стимулу думки – радості пізнання.

І найголовніше, що, на мій погляд, вимагається від оцінки в початковій школі, – це її оптимістичне, життєрадісне начало. Оцінка повинна винагороджувати працелюбність, а не карати за лінощі й недбалість. Якщо вчитель вбачає в двійці й одиниці батіг, яким можна підстобувати норовисту коняку, а в четвірці й п'ятірці пряник, то скоро діти зненавидять і батіг, і пряник» [3, с. 465].

Оцінка повинна стимулювати учня вчити далі, здобувати нові знання, а не відбивати це бажання. Без результативного компонента не можливо обійтися в освітній системі. Він має сильний стимулюючий ефект при вмілому застосуванні, чи, навпаки, здатний закріплювати за учнем роль невдахи, переконання, що він нічого не вміє і не зможе досягти.

Є. Пузиревич дає кілька порад учителям, як оцінювати учнів:

- можна ввести свою систему оцінювання;
- коротка відповідь з місця, вдала репліка, доповнення оцінюються в «плюси», отримавши певну кількість, переводяться в бали;
- оцінювати можна словами, жестами, інтонацією, мімікою, а не тільки балами. Основна мета такої оцінки – стимулювати пізнання: «Молодець! Ось і в тебе добре виходить! Сьогодні краще прочитав! Гарно відповів на запитання!» ;
- оскільки дітей можна хвалити не завжди, тому часто звучить інша оцінка – корекція: «Читай не поспішаючи. Зверни увагу на інтонацію, прочитай так, щоб ми зрозуміли, які слова в реченні головні. А тепер скажи ще раз, чіткіше і виразніше» [2, с. 35].

Таким чином, оцінка як засіб стимулювання для школярів може виконувати свою функцію за умови, коли вчитель вміло її використовує. Адже саме від педагога залежить, як учень буде сприймати свої оцінки: якщо вони завжди будуть високі, то в нього розвинеться завищена самооцінка, буде вважати, що розумніший і кращий за інших, і, навпаки, якщо його знання будуть неналежно оцінені, не буде заохочення, стимулу вчитися далі, то розвинеться занижена самооцінка, переконання, що він ні на що не здатний. Ще однією важливою умовою є те, що вчитель повинен вчасно застосувати оцінку як стимулюючий засіб. Оскільки, пропустивши вдалий час, це не призведе до бажаного результату. Учень вже не буде звертати уваги на оцінки. Крім того сам школяр повинен усвідомлювати, за що поставлена та чи інша оцінка і розуміти, що є ще багато речей, яких він не знає, але зможе дізнатися приклавши певні зусилля. Лише за цих умов можна використовувати оцінку як засіб стимулювання школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрено Л. Виховна функція оцінки// Рідна школа. – 2002. – №11. – С. 15–17
2. Пузиревич Є. В. Допомагаємо вчитися «проблемним» учням// Географія (Основа). – 2001. – № 21. – С. 35
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. – Т. 2. – К.: Рад. шк., 1976. – 670 с.
4. Френе С. Педагогічні інваріанти// Рідна школа. – 1993. – №3. – С. 23–24
5. Ягулов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Тенюх О.

Науковий керівник –доц. Петришина О. І.

САКРАЛЬНЕ В МОВНОМУ ОБРАЗІ МІСТА У ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА

У період демократизації українського суспільства, пов'язаний зі здобуттям нашою державою незалежності, відновився й активно розвивається у літературній мові конфесійний (сакральний) стиль. Разом з дослідженнями багатьох питань, пов'язаних з ним, увагу науковців привернула проблема його лексичних зв'язків із мовою поезії. Функціонуванням сакральних лексем у народній поезії і творчості українських поетів присвячені публікації Н. Бойко, А. Бондаренко, Л. Гнатюк, К. Гриньків, Н. Дудко, Н. Журавльової, Н. Катерж, А. Коваль, М. Лесива, Г. Наконечної, В. Німчука, Н. Пуряєвої, Н. Сологуб, М. Юрковського та ін. Семантико-стилістичні особливості окремих зразків сакральних лексем поряд з